

Zoersel, Herentalsebaan

Programma van Maatregelen

Auteur:

B. Van der Veken

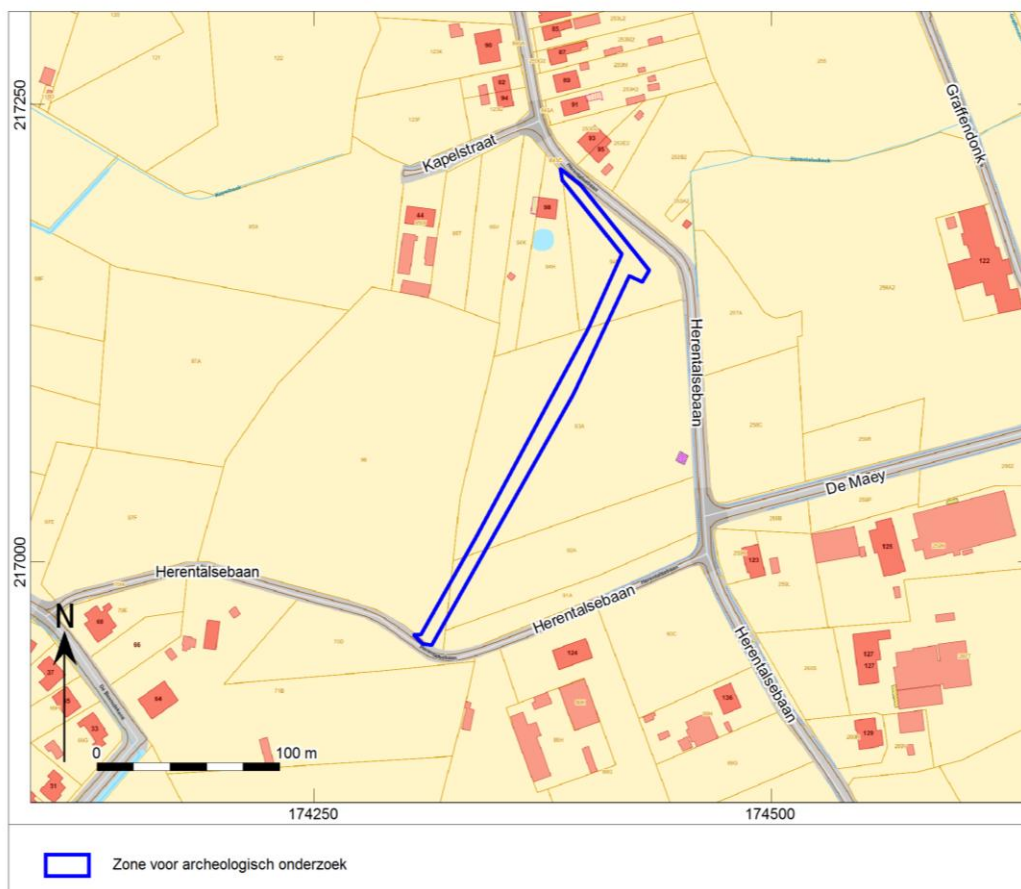
Autorisatie:

B.A.T.M. Weekers-Hendriks (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in juni 2019 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van een terrein in de nabijheid van de Herentalsebaan en de Kapelstraat, gemeente Zoersel (zie afb. 1). In het plangebied zullen riolerings- en wegeniswerken uitgevoerd worden. De uit te voeren werken gaan gepaard met bodemingrepen die kunnen resulteren in het verstoren van een ongeroerde bodem en het vernietigen van archeologische waarden.

Het plangebied was op basis van de bureaustudie onvoldoende onderzocht om een uitspraak te doen betreffende de archeologische waarde van het plangebied. De geplande werkzaamheden laten behoud in situ niet toe. Daarom werd verder archeologisch onderzoek voorzien. Na het bureauonderzoek¹ vond een landschappelijk bodemonderzoek plaats², gevolgd door een proefsleuvenonderzoek. De resultaten van deze onderzoeken komen aan bod in volgend hoofdstuk.

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied.

¹ Van Haasteren, Hebinck en Schurmans 2016.

² Hebinck 2018.

2 Gemotiveerd advies

2.1 Volledigheid van het onderzoek

2.1.1 Bureauonderzoek

In 2016 heeft VUHbs een archeologienota opgesteld voor het plangebied. Uit het aardkundig onderzoek is gebleken dat in het centrale deel van het plangebied een natte lemig zandbodem zonder profiel (Zep3z) en een matig droge zandbodem met weinig duidelijke ijzer- en/of humus-B-horizont en klei-zand op geringe of matige diepte (w-Zcfx) aanwezig is. In het noorden en zuiden van het plangebied zijn vooral matig droge tot natte zandbodems met dikke antropogene humus-A-horizont, ofwel plaggendek, en een grijsachtige kleur (Zcm(g), Zdm(g) en Zem(g)) te vinden. Ondanks een wat minder gunstige ligging kunnen archeologische sporen niet uitgesloten worden. CAI locatie 158735, nabij het onderzoeksgebied, is hierbij vermeldenswaardig. Op deze locatie is een vuurstenen afslag gevonden tijdens een terreinverkenning. Globaal loopt het plangebied in deze zone over een lage rug tussen twee beekdalen, maar op het DHM is echter te zien dat de locatie zich in een wat lagere zone bevindt, zodat in situ steentijdvindplaatsen niet onmiddellijk te verwachten zijn. Mogelijk is het artefact op een andere manier op de locatie terecht gekomen.

2.1.2 Landschappelijk bodemonderzoek

Het landschappelijk bodemonderzoek werd noodzakelijk geacht om een beter beeld te krijgen van de archeologische potentie van het gebied en de bodemkundige opbouw. In totaal zijn door VUHbs twaalf boringen gezet. Hieruit is gebleken dat ondergrond binnen het plangebied wordt gevormd door de neolische afzettingen uit het Weichselien. In deze afzettingen is met uitzondering van het uiterste noorden van het onderzoeksgebied een humuspodzolbodem gevormd, waarvan in de meeste boringen nog een restant in de vorm van een ijzer-B-horizont bewaard gebleven is. Nergens is meer sprake van een volledig intact bodemprofiel. Hierdoor heeft het onderzoeksgebied een laag potentieel voor steentijdvindplaatsen. Het uiterste noorden van het onderzoeksgebied heeft door de natte omstandigheden een laag potentieel voor sporensites. Het centrale en zuidelijke deel heeft door de drogere omstandigheden nog wel potentieel voor sporensites. De mogelijk aanwezige resten en/of sporen kunnen direct onder de bouwvoor aanwezig zijn en worden daardoor bedreigd door de geplande werkzaamheden.

2.1.3 Proefsleuvenonderzoek

In totaal zijn vier proefsleuven gegraven. Naast een natuurlijke verstoring in werkput 2 zijn in werkput 4 nog een recente verstoring en een greppel (S1) aangetroffen. Aangezien de greppel nog steeds in gebruik is (voor de afvoer van overtollig water), wordt een datering in de Nieuwe tijd aangenomen. Mogelijk is de greppel/sloot slechts enkele decennia oud. Overige antropogene sporen ontbreken. Vondstmateriaal werd niet aangetroffen. Stalen werden niet genomen. Er is geen vindplaats aanwezig in het onderzoeksgebied. De bodem zoals gedocumenteerd in de proefsleuven bestaat uit dekzand (Formatie van Gent). Hier heeft zich een podzol-B-horizont gevormd, waarvan de B-horizont en in enkele gevallen ook de (A)E-horizont matig tot goed bewaard is gebleven. Hierop bevindt zich een relatief dun (maximum circa 50 cm) plaggendek. Deze vaststellingen komen grotendeels overeen met het landschappelijk booronderzoek.

3 Impactbepaling

Voor het gebied bestaat er een plan voor de realisatie van een ringweg. De geplande riolering volgt het ontwerp van deze ringweg. In de archeologienota wordt ruime aandacht besteed aan het project.³ Maaiveldhoogtes variëren hier van circa 16,00 tot 18,00 m +TAW. De maximale ontgravingsdiepte voor het riool bedraagt 13,70 m +TAW.

³ Zie Van Haasteren, Hebinck en Schurmans 2016 voor meer informatie omtrent de geplande werken.

4 Bepaling van maatregelen

Binnen het onderzochte gebied werd slechts één antropogeen spoor geregistreerd (S4.1), een greppel die heden ten dage nog steeds in gebruik is en mogelijk slechts enkele decennia oud is. Aangezien er geen overige archeologische relevante sporen aangetroffen werden, wordt de kans op kennisvermeerdering voor het gebied bij verder onderzoek als nihil ingeschat. Het voorliggende proefsleuvenonderzoek vormt daarmee het eindpunt van het archeologisch onderzoek op het terrein. Het Vlaams Erfgoed Centrum bvba adviseert vrijgave van het terrein.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.